

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам департаментів (управлінь)
освіти і науки обласних, Київської
міської державних адміністрацій

Заклади післядипломної педагогічної
освіти

Заклади загальної середньої освіти

Про організацію освітнього процесу
в початковій школі в умовах воєнного часу

Шановні колеги!

З огляду на існуючу загрозу життю і здоров'ю учасників освітнього процесу внаслідок збройної агресії російської федерації та оголошення в Україні воєнного стану згідно з Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженням Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», міграцією населення України до більш безпечних регіонів, Міністерство освіти і науки України надсилає методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2021/2022 навчальному році у початковій школі в умовах воєнного часу.

Додаток на 4 арк.

Заступник Міністра

Віра РОГОВА

МОН № 1/3725-22 від 29.03.2022

Підписав: Рогова Віра Борисівна

Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000B0DD300090D58D00

Дійсний: з 05.01.2021 0:00:00 по 05.01.2023 0:00:00

Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2021/2022 навчальному році в початковій школі в умовах воєнного часу

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану» та статті 57¹ Закону України «Про освіту» (далі-Закон) здобувачам освіти, які в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку (особливий період) були вимушені змінити місце проживання (перебування), залишити робоче місце, місце навчання, незалежно від місця їх проживання (перебування) на час особливого періоду гарантується організація освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для його учасників.

Забезпечення державних гарантій, визначених частиною першою цієї статті, створення безпечного освітнього середовища, організацію здобуття освіти, освітнього процесу в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливого періоду) у межах своєї компетенції здійснюють:

органи виконавчої влади, органи військового командування, військові, військово-цивільні адміністрації та органи місцевого самоврядування, їх представники, посадові особи (керівники, голови, начальники), органи управління (структурні підрозділи) у сфері освіти;

заклади освіти, установи освіти, наукові установи, їх засновники;

громадські об'єднання, благодійні організації та фізичні особи, які здійснюють благодійну (волонтерську) діяльність.

Звертаємо увагу, що зарахування дітей до першого класу, за потреби до другого-четвертого класів, відрахування із закладу загальної середньої освіти та переведення до наступного класу здійснюється відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 року № 367 «Про затвердження порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти», від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні». Одночасно інформуємо, що згідно із зазначеним вище Законом органи виконавчої влади, органи військового командування, військові, військово-цивільні адміністрації та органи місцевого самоврядування, їх представники, посадові особи (керівники, голови, начальники), органи управління (структурні підрозділи) у сфері освіти приймають у межах своєї компетенції рішення, обов'язкові до виконання на відповідній території, для реалізації державних гарантій, визначених частиною першою цієї

статті, в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливого періоду).

Навчання учнів, що належать до групи тимчасово переміщених осіб, організовують за заявою батьків у зручний для них спосіб:

учень може навчатися за дистанційною формою навчання у закладі загальної середньої освіти, до якого він зарахований за основним місцем проживання;

учень може навчатися за дистанційною формою навчання, приєднавшись до закладу загальної середньої освіти (класу), який функціонує в Україні, незалежно від місця перебування тимчасово переміщеної особи;

учень може навчатися в реальному часі у закладі загальної середньої освіти, який функціонує в населеному пункті, де перебуває тимчасово переміщена особа;

учень може навчатися за будь-якою іншою формою навчання, що дозволена чинним законодавством.

У класах, де навчаються тимчасово переміщені учні, рекомендуємо дотримуватись гнучкості в доборі навчально-методичного забезпечення освітніх програм закладів загальної середньої освіти.

Заклади загальної середньої освіти, незалежно від обраної форми навчання, продовжують реалізувати ті освітні програми, які були обрані і затверджені ними на початку навчального року. Для тимчасово переміщених учнів, які навчалися за освітніми програмами, які відмінні від тієї, яку реалізують у закладі освіти, у тому числі працювали за іншими підручниками, учитель адаптує навчальний матеріал з урахуванням того, що вже опановано учнем. З метою індивідуалізації навчання рекомендуємо учителю у зручний для нього і методично доцільний спосіб (під час спостережень за роботою учня на перших уроках/заняттях, під час співбесіди в позаурочний час тощо) визначити готовність учня до подальшого опанування освітньої програми.

Для вирішення проблеми забезпечення тимчасово переміщених учнів підручниками (за умови, якщо паперових підручників не вистачає) рекомендуємо користуватися електронними версіями чинних підручників для учнів 1-4 класів, доступ до яких відкритий за покликаннями:

підручники для 1 класу – <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/1-klas/>;

підручники для 2 класу – <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/2-klas/>;

підручники для 3 класу – <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/3-klas/>;

підручники для 4 класу – <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/4-klas/>.

Ураховуючи, що в умовах воєнного часу інтернет може працювати нестабільно, електронні версії підручників можна завантажити на носій інформації.

Дистанційне навчання учитель може здійснювати в синхронному й асинхронному режимах з використанням електронних освітніх платформ (Google Workspace, Google Classroom, Нові Знання, HUMAN.UA) і комунікаційних онлайн сервісів та інструментів (Zoom, Skype, Team, базові сервіси Google: Gmail, Календар, Meet, Jamboard, Chat, Hangouts, YouTube та інші). В умовах воєнного часу особливістю дистанційного навчання є ймовірність під час онлайн-зустрічей

ситуацій, коли вмикається сигнал «Увага всім! Повітряна тривога». У таких випадках рекомендуємо під час онлайн уроку спокійно повідомити учням, що оголошено сигнал «Увага всім! Повітряна тривога», зацентувати увагу учнів фразою «Ви йдете в безпечне місце, яке встановлено вашою родиною», пропонуєте учням натиснути кнопку «вийти з конференції» та кнопку «вимкнення комп'ютера»; дочекатись, щоб усі учні вийшли з онлайн конференції.

Привертаємо увагу, що учні мають можливість дистанційно навчатись у приватних закладах освіти, які в період воєнного часу надають безкоштовно доступ до навчальних матеріалів на своїх платформах. Інформацію про організацію навчання у таких закладах розміщено на їх сайтах (до прикладу: <https://www.atschool.com.ua/>; <https://optima.school/> тощо).

Для учнів, які з певних обставин не можуть долучитися до навчання під керівництвом педагогів, підготовлено Всеукраїнський єдиний розклад (<https://mon.gov.ua/ua/vseukrayinskij-rozklad>), у якому систематизовано навчальні загально-розвивальні матеріали для самостійного опрацювання.

Пропонуємо на уроках використовувати пізнавальні мультфільми виробництва телеканалу ПЛЮСПЛЮС про цікаві факти, досягнення, відкриття та природні ресурси України (серія «**Це – наше, і це – твоє**»:

<https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgSgzRIIdOn6yvSu4coKy6Ofqt>);

цікаві факти про сьогоднішню нашу країну (серія «**Дивомандри**»:

<https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgShfHRwQSK8HBGvm-swmBmDV>);

мовознавчі цікавинки (серія «**Говоримо українською**»:

<https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgSjzpp3MLuQSuM-9iEZuQ-3W>);

для спостережливих і допитливих (серії «**ЕКО ПЛЮСПЛЮС**»:

<https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgSgzX5PuoA5QLxpCnadY-l26>;

«**Світ чекає на відкриття**» :

<https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgSh0NBcdY78MAkP46kpJVRRX>

«**Корисні підказки**»:

https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgSgAttgtRF_hbsRiAoVF4Hub;

«**Добро завжди перемагає**»: <https://youtu.be/a-niOoMXSHU>).

У час, коли ми захищаємо кордони держави, міста, стоїмо на охороні безпеки й життя, важливо тримати фронт інформаційний з урахуванням вікових особливостей тих, хто сприймає пропонований контент. Мультфільм «Добро завжди перемагає» допоможе дорослим знайти слова, щоб пояснити дітям події, що відбуваються сьогодні в країні.

В умовах воєнного стану набуває особливостей психологічний супровід всіх учасників освітнього процесу. Пропонуємо вчителям початкових класів, практичним психологам, соціальним педагогам (в закладах освіти, де вони є), проводити мотиваційні п'ятихвилинні «ранкові зустрічі», у тому числі психологічні хвилинки для учнів усіх вікових категорій (залежно від форми навчання онлайн чи в реальному часі). Матеріали для таких щоденних заходів представлені у Всеукраїнському єдиному розкладі. Ними можуть скористатися усі учасники освітнього процесу, незалежно від обраної форми навчання. індивідуальні онлайн консультації тощо.

Обліковувати участь в освітньому процесі учня, який тимчасово переміщений, рекомендуємо в Класному журналі того закладу загальної середньої освіти, до

навчання у якому він приєднався, з поміткою «учень/учениця тимчасово переміщений/а» (ТП), з подальшою передачею інформації про результати навчання за основним місцем навчання.

Особову справу на учнів, які тимчасово переміщені, доцільно формувати у тому випадку, якщо учень/учениця зараховується на постійне навчання до закладу загальної середньої освіти.

Відповідно до частини дев'ятої статті 11 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень: забезпечують надання медичної допомоги в комунальних закладах охорони здоров'я з урахуванням відомостей про внутрішньо переміщених осіб, які тимчасово проживають (перебувають) у відповідному населеному пункті; забезпечують влаштування дітей у дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади комунальної форми власності.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 28.02.2022 № 232 «Про звільнення від державної підсумкової атестації учнів, які завершують здобуття початкової та базової загальної середньої освіти, у 2021/2022 навчальному році», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 03 березня 2022 року за № 283/37619, у 2021/2022 навчальному році учнів, які здобувають початкову освіту, звільнено від проходження державної підсумкової атестації.

Рішення про переведення учня до наступного класу приймають на засіданні педагогічної ради того закладу загальної середньої освіти, у якому здобував/ла освіту вимушено переміщений учень/учениця. Підставою для прийняття такого рішення є підсумкове оцінювання.

Рекомендуємо визначати підсумкову оцінку за рік з урахуванням динаміки досягнення того чи іншого результату та спостережень вчителя за учнями, керуючись Методичними рекомендаціями щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН від 13.07.2021 №813).

Наголошуємо, що оцінювання ґрунтується на принципах дитиноцентризму, об'єктивності, доброчесності, справедливості, неупередженості, систематичності, критеріальності, гнучкості, перспективності, диференційованості та конфіденційності, а також плановості, чіткості, прозорості, відкритості, доброзичливості.

Результати підсумкового оцінювання фіксують лише у Свідоцтві досягнень учня, оригінал якого віддають учневі/батькам, а копію прикріплюють до Особової справи. Якщо Особова справа зберігається у закладі загальної середньої освіти за основним місцем проживання, то копію Свідоцтва досягнень учня (у форматі pdf) надсилають до цього закладу.
